

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Kiadványok összehasonlítása

Ügyszám: SZJSZT 41/2002

A bíróság által feltett kérdések:

1. A felperes által gyűjtött és szerkesztett, 1995-ben megjelentetett, bővített és átdolgozott kiadás szerkesztési elveihez hasonlít-e részben vagy egészben az alperesek kiadványa?
2. Amennyiben részben vagy egészben hasonlítanak szerkesztési elvük, tartalmi elrendezésük alapján a kiadványok egymáshoz, melyek azok a jellemzők, amelyek közösek a két kiadvány szerkesztésében és melyek az eltérések?
3. Készülhetett-e az alperesi kiadvány a felperes által szerkesztett mű alapján vagy sem?

Az eljáró tanács válasza:

Ad 1. A felperes által megjelentetett kiadvány az egyes helyek nevét ABC-sorrendben tartalmazza, tekintet nélkül arra, hogy az illető hely külföldön vagy Magyarországon található (pl. Párizs után Pátka következik). A helyek pontos fellelhetőségét, esetenként mai hivatalos nevét a címszó után tünteti fel. Az irodalmi szereplők neveit a helyek neveihez rendeli, s a vonatkozó évszámok, időszak-megjelölések a nevekhez tartozó címszavakban találhatóak. A neveket közelítőleg időrendben sorolja egy-egy helyhez.

Budapest esetében kerületenként ABC-sorrendben tünteti fel az utcákat, az utcákon belül sorban a házsámokat. Az irodalmi neveket az utca és házsám megjelölésekhez igazítja, az évszámok, időszakok itt is a szócikkekben jelennek meg.

A kiadványt képek illusztrálják, a tájékozódást az éppen tárgyalt hely nevét tartalmazó élőfej, valamint általános névmutató és budapesti tárgymutató segíti.

Az alperesi kiadvány a helyeket a Trianon előtti Magyarország vármegyéihez csoportosítja, akkor is, ha az illető megye területének egy része a mai Magyarországhoz, más része valamely szomszédos országhoz tartozik. Ebbe a szerkezetbe illeszti bele – ABC szerint – a külföldi országokat. Az egyes egységeken belül a helyek nevei ABC sorrendben, középre kiemelve szerepelnek.

A helyekhez kapcsolódó neveket (az évszámokkal, időszak-megjelölésekkel együtt) ABC-sorrendben, balra kiemelve közli, jobboldalon pedig az adott helyhez, névhez és időhöz kapcsolódó tények leírása található.

A kötet Budapesttel foglalkozó része is hasonló elv szerint épül fel: kerületenként ABC-sorrendben az utcanevek, személynevek vagy egyéb azonosítók (pl. vendéglők nevei) és időadatok találhatóak a baloldali hasámban, jobboldalon pedig a helyhez, ill. személyhez kapcsolódó tények szerepelnek.

A kiadványban nincs a tájékozódást megkönnyítő előfej, kiegészül azonban egy kronologikus adatsorral, amelyben időrendi sorrendbe állítva – és így visszakereshetően – megismétlődnek a helynévszótár helynevei, személyei és tényei ugyanazon szöveggel. A kiadványban található még helynévmutató és a személyek, valamint intézmények névmutatója is.

A fentiekből megállapítható, hogy a két kiadvány szerkesztési elvei különböznek egymástól. A felperesi kiadvány a helyneveket egyetlen ABC-sorba rendezi, az alperesi kiadvány nagyobb területi egységeket (megyék, országok) tüntet fel és azok helyneveit külön-külön ABC-sorrendben közli. A felperesi kiadvány a fentieknek megfelelően csak egyszer, a hely nevéhez rendezve tartalmaz minden adatot, amelyet így a helyek nevei szerint lehet visszakeresni. Ezt a visszakeresési lehetőséget egészíti ki a Személynévmutató és a Budapesti Tárgymutató.

Az alperesi kiadvány ugyanazt az adatállományt (és az adatokat tartalmazó szövegeket, szócikkeket) kétszeresen tartalmazza: egyszer „Helynévszótár” címen helynév szerint rendezve, egyszer pedig „Kronológia” címen időrendi sorrendbe állítva az egyes helyekhez kapcsolódó személyeket és eseményeket. Ezt a kötetet is helynévmutató és személynévmutató egészíti ki.

Ad 2. Mivel alapvetően azonos tárgyú, azonos adattartalmat feldolgozó művekről van szó, a tartalmi azonosság kétségtelenül fennáll. A tartalom elrendezése, az egyes adatelemek sorrendbe állítása azonban a két kiadványnál eltérő, ami a gyűjtemények használatát is eltérő módon teszi lehetővé. A felperesi kiadványban csak a helynevek alapján lehet keresni, de ezek a helynevek egyetlen rendező elv (az ABC) alapján állnak egymás után. Az alperesi kiadványban az egyes helyeken egyidőben történt eseményeket, illetve előforduló személyeket is meg lehet találni (a Kronológiában), az egyes helyek azonban többszörösen alkalmazott területi elv (régii megye, mai megye, környező ország, távolabbi ország) szerint vannak feltüntetve.

A két kiadvány Budapestről szóló részének szerkezete hasonlít egymáshoz a legjobban, mivel itt a kerület- és utcaszerkezet, a házsámok sorrendje eleve meghatározza a gyűjtemény szerkezeti anyagát. A két kiadvány közötti különbség a fent már tárgyalt tipográfiában, illetve az adatok részletezettségében mutatkozik meg.

Ad 3. A két kiadvány között a különbség elsősorban abban áll fenn, hogy az alperesi kiadvány alapvetően tényeket és adatokat közöl, a felperesi kiadványban ezzel szemben a tények és adatok gyakran irodalmi, irodalomtörténeti kisesszéhez közelítő szócikkekben jelennek meg. Mivel maga az adattartalom azonban – amint arra az eljáró tanács fentiekben is utalt – mindkét műben közös és ugyanazon objektív tényanyagot tartalmazza, nem zárható ki, hogy az alperesi kiadvány szerkesztésekor az adatforrások között a korábban megjelent kiadványt is felhasználták.

Budapest, 2003. január 24.

Dr. Lindner Gyula
a tanács elnöke

Marácziné dr. Mann Judit
a tanács előadó tagja

Szegő György
a tanács szavazó tagja